

Utvärderingsrapport TEKNAT 2017/85

Fristående kurser i biologi, 2019

Bakgrund

Under 2019 utvärderades fristående kurser i biologi. Utvärderingen gjordes enligt teknisk-naturvetenskapliga fakultetens modell för utvärderingar på grundnivå och avancerad nivå (TEKNAT 2017/85).

Metod och upplägg

Teknisk- naturvetenskapliga fakultetsnämndens arbetsutskott utsåg följande bedömargrupp:

Maria Essunger, lektor, Uppsala universitet, sammankallande,
Fabian Bergland, student, Stockholms universitet
Bent Christensen, lektor, Umeå universitet,
Kristoffer Hylander, professor, Stockholms universitet,
Torbjörn Säll, professor, Lunds universitet

Utvärderingen gjordes med en gemensam bedömarpanel som förutom fristående kurser i biologi också utvärderat Kandidatprogrammet i biologi/molekylärbiologi och Masterprogrammet i biologi vid Uppsala universitet. Underlag för panelen utgjordes av en av ämneskoordinator (ÄK) författad självvärdering och dess underlag (Studentbarometern, kursvärderingar) samt platsbesök 2019-10-28–2019-10-30. När den preliminära utvärderingsrapporten var klar hölls ett gemensamt summerande virtuellt möte med bedömarpanelen och ÄK samt programansvariga för de samtidigt utvärderade programmen. Därefter slutförde panelen bedömarrapporten samt skrev en sammanfattning av densamma.

De viktigaste slutsatserna av utbildningen utifrån självvärdering och bedömarutlåtande

”Generellt anser bedömargruppen att de fristående kurserna i biologi vid Uppsala universitet svarar väl mot de förväntningar och krav man ställer och kan ställa på dessa kurser, samtidigt som vi kan se potentiella förbättringsmöjligheter. Överlag tycks de fristående kurserna i biologi vid Uppsala universitet vara en utmärkt ingång till biologiska studier och biologisk allmänbildning. ”

Bedömargruppen sammanfattade följande styrkor och utvecklingsområden (ej rangordnade) för utbildningen.

Styrkor

- Måluppfyllelsen för de fristående kurserna i biologi tycks vara relativt god.
- Studenter har tillgång till ett stort antal relevanta och intressanta kurser att välja på. De fristående kurserna kan fungera väl som rekryteringsbas för övrig utbildning vid den biologiska sektionen samt göra viktig vetenskaplig kompetens tillgänglig för större grupper i samhället och därmed bidra till att öka kvaliteten i kultur- och samhällsdebatt.
- De flesta lärare är aktiva forskare (vilket är en slags garanti för att undervisningen är forskningsanknuten) och de har generellt en gedigen pedagogisk grund.
- Det pedagogiska och ämnesdidaktiska arbete som utträttas vid institutionerna och sektionerna är ambitiöst och tycks vara välfungerande (även om det frivilliga deltagandet skapar en ojämn nivå i lärarlaget då inte alla deltar...).
- Både lokaler och studieplatser är väl organiserade och utrustade, men nyttjas tyvärr inte i relation till de fristående kurserna som ges via nätet.
- Jämställdhets- och lika villkorsperspektiv behandlas vid olika tillfällen för lärare och för studenter vid introduktionskursen (som utgör en fristående kurs). Det är gott men otillräckligt då ett genusperspektiv bör genomsyra all utbildning (jfr t ex regleringsbrevet till universitet och högskolor i Sverige 2020).

Svagheter/utvecklingsområden

1. Då de fristående kurserna är just fristående är det svårare att kvalitetssäkra dem (förutom då det finns explicita mål av övergripande art, t ex för Biologi 60 hp), men målet borde vara att skriva fram tydligare mål för de fristående kurserna som fenomen och för de enskilda fristående kurserna.
2. Den största svagheten är utan tvekan attityden till och det bristande engagemanget för de fristående kurserna, en genomgripande (mer positiv, kritisk och ansvarfull attitydförändring) rekommenderas på flera nivåer (t ex institutioner, utbildningsledare, ämneskoordinator, lärare...).
3. Jämställdhets- och lika villkorsperspektiv behandlas punktviss snarare än att vara integrerade i undervisningen generellt vid den biologiska sektionen. Detta gäller också de fristående kurserna.
4. Det saknas en systematisk och kontinuerlig genomlysning av *utbudet* av de fristående kurserna, särskilt i relation till lärarkompetens och samhällsnytta men också vad gäller möjligheten att se dessa kurser som viktig rekryteringsbas för annan utbildning vid den biologiska sektionen.
5. Bedömargruppen menar också att följande aspekter i relation till de fristående kurserna behöver förbättras:
 - a. En tydligare struktur för kursplanerevisioner (inklusive pedagogik) av de fristående kurserna
 - b. Möjlighet för nätstudenter att delta i någon campusträff (t ex med tillfälle för seminariediskussioner och muntlig färdighetsträning)
 - c. Ökad studentmedverkan i utvärderingssammanhang (som bättre motsvarar campusstudenternas goda påverkansmöjligheter, t ex i samband med campusträffar med undervisning)

- d. En rejäl genomlysning av examinationsformer och nätkurspedagogik
- e. Utvecklingsarbete vad gäller progression *inom* respektive fristående kurs
- f. Eventuellt införa betygsskala U-3-4-5 även på de fristående kurserna för att öka studentmotivationen och därmed genomströmningen.

Kommentar

När det gäller utvecklingsområde 5f, att införa betygsskala U-3-4-5 även för de fristående kurserna i syfte att öka genomströmningen behöver vi få belägg för att en sådan åtgärd faktiskt förväntas öka genomströmningen. Vidare så används redan betygsskalan U-3-4-5 på nio av de utvärderade fristående kurserna och U-G på resterande 14, och vi kan inte se någon uppenbar skillnad i genomströmning mellan kurserna relaterad till detta (även om det skulle kunna finnas en).

Planerade åtgärder och utvecklingsinsatser

Flertalet av de identifierade svagheterna och utvecklingsområden med påföljande rekommendationer är ganska övergripande och tarvar åtgärder där beslutet ligger hos andra funktioner än ÄK.

- *Utvecklingsområde 1.* För att tydliggöra biologiämnets mål med de fristående kurserna föreslås för prefekten för IBG att i samarbete med Bi-rådet (d.v.s. biologins sektionsdekan, prefekter, ämneskoordinator samt representanter i forsknings- och samverkansberedningarna) ta fram ett strategidokument för institutionen som beskriver övergripande syften med fristående kurser i biologi.
ÄK ger förslag till prefekt IBG senast 2020-06-01.
- *Utvecklingsområden 2, 4 och 5a.* Även om det finns indikationer på att de fristående kurserna ses lite styvmoderligt på de flesta nivåer (t.o.m. UKÄ benämnde dem "uddakurser" i tidigare utvärderingar) så är det inte givet vad som bör åtgärdas. Det är möjligt att ett eget råd, liknande programråd, specifikt för de fristående kurserna är en lämplig åtgärd för att stärka dessa områden och ge en statusförändring. Ett sådant råd behöver få uppdraget från såväl utbildningsledare som från institutionen. Det föreslås därför att utbildningsledare tillsammans med prefekt för IBG och ämneskoordinator för biologi utreder hur en sådan lösning skulle kunna se ut och om det är något som bör implementeras.
ÄK ger förslag till utbildningsledare och prefekt IBG senast 2020-06-01.
- *Utvecklingsområde 3.* Att göra likavillkorsaspekten mer integrerad i undervisningen (aspekten identifierades förutom för fristående kurser även för de två andra samtidigt utvärderade programmen) är anatematiskt mot punktinsatser och kräver en långsiktig strategi och kontinuerligt engagemang. ÄK föreslår därför för prefekt IBG att 1) ta fram ett strategidokument för detta och 2) utse en ansvarig person (förslagsvis studierektor) för att kontinuerligt lyfta aspekten i tillämpliga sammanhang.
Förslag från ÄK till prefekt senast 2020-06-01.

- *Utvecklingsområden 5b, 5d och 5e.* Detta är något som behöver inkorporeras i det ordinarie utvecklingsarbetet på kurserna som görs av kursledarna. ÄK föreslår därför att studierektorerna på biologiinstitutionerna ger i uppdrag till kursledarna, för fristående kurs, på respektive institutioner att utvärdera och föreslå revisioner av respektive kursplaner med avseende på 1) ökad närvaro på campus även för distanskurser, 2) användandet av olika examinationsformer och 3) progression inom varje kurs.

ÄK ger förslag till studierektorerna senast 2020-03-26.

- *Utvecklingsområde 5c.* För att underlätta för studenter som inte har daglig verksamhet på campus (t.ex. studenter på fristående kvällskurs eller distanskurs) föreslås för studierektor på IBG att undersöka lösningar för t.ex. kursombudsmöten i form av andra arrangemang (tid, plats) eller utnyttja tekniska möjligheter (t.ex. Zoom).

ÄK ger förslag till SR IBG senast 2020-05-01.

- *Utvecklingsområde 5d.* För att öka den pedagogiska skickligheten hos lärarkåren och utvärdera didaktik för nätundervisning föreslås för TUR att de organiserar en verkstad fokuserad på nätpedagogik, speciellt vinklad mot användande av Studium.

ÄK ger förslag till TUR senast 2020-08-01.

Nämndens kommentar och slutsats

Fakultetsnämnden konstaterar att utvärderingen har skett i enlighet med modellen med gemensam bedömarpanel för kandidatprogrammet i biologi, masterprogrammet i biologi och fristående kurser i biologi. Panelen lyfter att utbudet av fristående kurser kan bidra både till marknadsföring och bildning.

Fakultetsnämndens slutsats är att utvärderingen har bidragit till ett flertal förslag som långsiktigt kommer att förbättra hela fakultetens utbud av fristående kurser. I synnerhet efterfrågas en tydligare struktur för revisioner av kursplaner för de fristående kurserna. Panelens rekommendationer bemöts på ett bra sätt med angivna planerade åtgärder.

Fakultetsnämnden finner att inget behov av särskild uppföljning föreligger.